

nal du Tourisme, Hoek: Avenue de la Gare en Avenue de la Liberté, Luxemburg.

De president:
Dr P.H. Brans.

De secretaris:
Apoth. L. Vandewiele.

Onze bestuursleden aan de eer te Rome

Tijdens het Internationale Congres voor de Geschiedenis van de Pharmacie te Rome gehouden in September 1954 ter gelegenheid van de herdenking van het 525-jarig bestaan van het *Nobile Collegio Chimico-Farmaceutico di Roma*, het oudste apothekersgilde ter wereld, werd door dit Collegio het erelidmaatschap verleend aan Dr P. H. Brans (Rotterdam), President van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux (Cercle Benelux d'Histoire de la Pharmacie), aan Apotheker L. J. Vandewiele (Gent), Secretaris van de Kring en aan Dr D. A. Wittop-Koning (Amsterdam), Redacteur van het Bulletin van de Kring.

Als blijk van waardering voor zijn werkzaamheid op het gebied van de internationale verenigingen voor de geschiedenis van de pharmacie werd aan Dr P. H. Brans als Secretaris-Generaal van de Académie Internationale d'Histoire de la Pharmacie, Secrétaire-Permanent van de Union Mondiale des Sociétés d'Histoire Pharmaceutique en als Vice-President van de Société Internationale d'Histoire de la Pharmacie, het erelidmaatschap verleend door de *Associazione Italiana di Stori della Farmacia*. Dr D. A. Wittop-Koning, Penningmeester van de Académie en van de Union Mondiale en lid van het bestuur van de Société Internationale d'Histoire de la Pharmacie werd tot lid van de *Associazione Italiana* benoemd.

BOEKBESPREKINGEN

Ed. FRISON — *L'Evolution de la partie optique du microscope au cours du Dix-neuvième siècle. Les test objects, les Test-, Probe- et Typen-Platten.* — 1954. Communication, No 89 du Rijksmuseum voor de Geschiedenis der Natuurwetenschappen (Musée National d'Histoire des Sciences Exactes et Naturelles à Leyde) — 168 blz. — Pr. ing. niet aangegeven.

Onze geleerde medewerker Ed. Frison van Antwerpen is niet alleen een bekende micrograaf, maar ook een tot ver in het buitenland gekende specialist in de geschiedenis der microscopie. Zijn talrijke publicaties o.m. in het Engelse tijdschrift « The Microscope », hebben zijn internationale faam voldoende gevestigd en wij achten het een grote eer voor ons blad, dat hij ons geregeld met een of andere publicatie genoeg doet. Wij zijn dan ook gelukkig hiermee een historisch werk van hem te kunnen aankondigen, dat het resultaat is van jarenlange studie en ervaring.

Het werk wordt ingeleid door Juffr. Dr Maria R o s e b o o m, directrice van het Rijksmuseum

voor de Geschiedenis der Natuurwetenschappen te Leiden, die Ed. Frison heeft aangezet om dit werk tot een goed einde te brengen. Zij schrijft terecht, « dat de evolutie van het optisch gedeelte van de microscoop verborgen lag in micrografische handboeken, tijdschriften, catalogi en briefwisseling en dat ze nooit in haar geheel behandeld werd, terwijl deze periode een zeer belangrijk grondwerk van de geschiedenis der wetenschappen insluit. Wat zou de huidige biologische wetenschap inderdaad zijn, zonder de altijddurende inspanningen van de optici om ons steeds betere en sterkere lenzen en optische hulpmiddelen te verschaffen? » En wij kunnen er bij voegen: wat zou de anatomische kennis onze farmaceutische drogerijen zijn en wat zouden wij van kristallen en vele andere grondstoffen afweten, zonder goede optische hulpmiddelen?

Wij voelen ons niet voldoende onderlegd om het werk van Ed. Frison kritisch naar waarde te schatten; daartoe hadden wij een specialist moeten vinden van het zelfde gehalte als de schrijver zelf en die kennen wij niet. Wij moeten ons dan ook beperken tot een inhoudsopgave met lofbetuigingen; waarvan wij evenwel weten, dat ze dubbel en dik verdiend zijn.

Een eerste kapittel geeft ons de geschiedenis van de fabricatie van optisch glas, in Frankrijk, in Engeland en in Duitsland; hierop volgen: het achromatisme, de dekglaasjes, hun invloed en de correctie-objectieven — het achromatisch objectief met verschillende lenzen — de waterimmersie — homogene immersie-objectieven — de objectieven met vloeibare lenzen van A b b e — de apochromatische objectieven — frontaallenzen in edelgesteente — de condensor — kwartsobjectieven, condensoren en oculairs — de oculairs — lichtbronnen en hun gebruik — Engelse en continentale objectieven, vergelijking en waardering — natuurlijke testen — kunstmatige testen — typenplaten — oplossing der testen door fotomicrografie. Het werk sluit met een besluit, een chronologische tabel voor de periode 1800-1900, enkele biographische nota's, bibliographie, een index der geciteerde namen en een 16-tal platen met een mooie reeks prachtige foto's van testen.

Daar de schrijver beschikte over de onschatbare collectie van de zo gunstig gekende V a n H e u r c k en over de medewerking van de uitstekende staf van het Rijksmuseum voor Gesch. der Wetenschappen te Leiden verkeerde hij in uitzonderlijke voorwaarden om zijn kennis en ervaring mede te delen. Wij hebben vooral zijn geschiedenis van de Test- en Typenplaten genoten en de bijzonderheden, die hij mededeelt over J.D. Möller's beroemd « *Universum Diatomacearum Moellerianum* » vormen sensationeel nieuw geschiedkundig materiaal van grote waarde. Ook zijn geschiedenis van de fabricatie van optisch glas is nieuw en buitensmate boeiend.

De geschiedenis van het microscopisch statief heeft schrijver niet kunnen geven. Het zou te lang geworden zijn en te veel illustratie gevegd hebben.

Wij betreuen het ten zeerste en hopen wel dat hij daar later toe in staat zal gesteld worden.

Een dergelijk werk van blijvende waarde zal zeker zijn weg vinden en hoeft eigenlijk geen aanbeveling. Menig apotheker zal er zijn kennis van de microscopie aanmerkelijk mee verrijken. P. V.

Figures Pharmaceutiques Françaises. — *Notes historiques et Portraits 1803-1953.* — Masson et Co, Editeurs, 120 Boulevard St Germain, Paris, 1953. — 275 pp. — Pr. ing. 3.300 Franse fr.

38 buitentekstplaten met portretten in houtsnede van beroemde Franse apothekers, 6 titelplaten en een aantal vignettes, versieren dit op prachtig papier gedrukte werk dat ter gelegenheid van de 150ste verjaardag van de stichting van de Ecole de Pharmacie te Parijs werd uitgegeven en onder de auspiciën van les « Amis de la Faculté de Pharmacie de Paris » de glorie van de Franse Pharmacie bezingt.

Het was inderdaad in 1803 dat Bonaparte een homogeen pharmaceutisch onderwijs in geheel Frankrijk instelde en meteen de drie « Ecoles de Pharmacie » van Parijs, Montpellier en Straatsburg opende. Dit jubileum viel samen met de stichting van de « Société de Pharmacie de Paris » later « Académie de Pharmacie » geworden) en werd verleden jaar te Parijs plechtig herdacht.

Het werk wordt ingeleid door Prof. R. Fabre, deken der Faculté de Pharmacie te Parijs, die ook het werk besluit met een opstel « Le Pharmacies dans la Société » waarin hij hulde brengt aan de veelzijdigheid van de apothekers, die zich op zo verschillende domeinen, als uit deze 38 biographiën blijkt, voor de maatschappij hebben weten verdienstelijk te maken. Na de inleiding komen een viertal korte opstellen, gewijd aan de Pharmaceutische Wetenschappen. Het eerste overziet het pharmaceutisch onderwijs « vóór 1803 » en is van de hand van de bekende historicus der pharmacie Prof. Ch. Bedel. Ere-deken Prof. Radais behandelt daarna het onderwijs sedert 1803, terwijl F. Prévot, de sympathieke president van de « Chambre syndicale des Fabricants de Produits Pharmaceutiques » schrijft over het « Institut de Pharmacotechnie et Pharmacodynamie » (een instelling, die wij in België ten zeerste missen, waar de jonge collega's speciaal worden opgeleid om een rol in de industrie te spelen) en de zeer vereerde O. Baily, voorzitter van de Académie de Pharmacie, ons over dit geleerd genootschap inlicht.

De 38 biographiën die nu volgen zijn alle van verschillende auteurs, de meeste (op 5 na) professoren, die elk een bepaalde verdienstelijke Franse apotheker hebben uitgekozen. Ten slotte 5 lijsten met de namen en data van de apothekers, die lid waren van de Académie des Sciences, de Académie Française, de Académie des Sciences morales et politiques, Académie des Beaux-Arts en de Académie de Médecine.

Het zijn vooral de 38 korte biographiën, die voor de pharmaco-historicus een dankbare bron van gegevens zullen zijn. P. V.

E. O. von LIPPMANN — **Beiträge zur Geschichte der Naturwissenschaften und der Technik. Band II.** — 1953. Verlag Chemie GmbH Weinheim - Bergstrasse. — XII + 357 bladz. — Pr. geb. linnen 21.80 DM.

Wie heeft niet gehoord of gelezen van de beroemde historicus van de suiker-fabricatie E. O. v. Lippmann (1857-1940), de bekende directeur der Suikerraffinerie van Halle, schrijver van vele boeken en van meer dan 250 verhandelingen betreffende de geschiedenis der chemie. Zijn voorname werken over geschiedenis der natuurwetenschappen en der techniek zijn gebundeld in de « Abhandlungen und Vorträge zur Geschichte der Naturwissenschaften » (Band I. Veit & Co, Leipzig 1906 — Band II. Veit & Co, Leipzig 1915) en in de « Beiträge zur Gesch. d. Naturw. u. d. Technik » (Band I. Julius Springer, Berlin 1923) waarvan thans het tweede deel bezorgd werd door zijn zoon Dr med. Richard von Lippmann.

Dit tweede deel omvat 72 in verschillende tijdschriften verstrooide verhandelingen uit de jaren 1923-1940. De stof is in 10 afdelingen verdeeld en behandelt zeer uiteenlopende onderwerpen, waarvan wij er hier enkele noemen: « Technologisches aus dem sumerisch-babylonischen Gilgamesch-Epos » — « Technologisches und Kulturgeschichtliches aus Herodot » — « Zur Geschichte des Alkohols » — « Der böse Geist Barabas, ein Feind der Alchemisten » — « Dante's Schrift „Ueber Meer und Festland“ » — « Alter und Herkunft des Namen „Organische Chemie“ » — « Zur Geschichte der Kristallisation » — « Zur Geschichte der Samenbeizung » — « Ueber vorgeschichtliche Zuckerfunde » — « Urzeugung und Lebenskraft » — « Samuel Hahnemann als Chemiker ».

Twee waardevolle bijvoegsels verhogen de bibliographische waarde van deze band nl. een chronologisch overzicht van alle geschiedkundige werken van O. E. v. Lippmann en een systematische lijst van de in hierboven vier genoemde werken opgenomen historische studies. Een alfabetisch register der eigennamen en geografische namen, alsmede een alfabetisch inhoudsregister verbinden dit alles tot een zeer bruikbaar geheel.

Het werk is uitstekend gedrukt op prima-papier en netjes ingebonden. V.

E. O. von LIPPMANN — **Entstehung und Ausbreitung der Alchemie. Dritter Band.** — 1954. Verlag Chemie GmbH. - Weinheim/Bergstr. — 166 blz. — Pr. ing. 14 DM.

Ook deze derde Band is een posthume aanvulling van twee delen, die reeds onder dezelfde titel verschenen zijn en weer hebben wij dit werk te danken aan Dr med. Rich. v. Lippmann, die het piëteitsvol heeft uitgegeven.

De tweede band bevatte een alfabetische opvolging van slagwoorden uit de geschiedenis der alchemie, waaraan afzonderlijke, doorgaans korte artikels gewijd waren. Deze derde aanvullende band, die het tot in 1939 verschenen wetenschappelijk materiaal bewerkt is eveneens dusdanig opgevat. Toch is het, zoals de uitgever mede-